

Може ли да ја зголемиме минималната плата во Македонија?

Зголемувањето на минималната плата е важно за да го подобри животниот стандард на најниско-платените работници и да им помогне да излезат од сиромаштија. Но, статутарното зголемување на минималната плата може да го стави работодавецот пред предизвикот да го отпушти вработениот, ако компанијата не може да го издржи тоа зголемување. Неодамнешна анализа на Finance Think покажа дека во Македонија има простор за зголемување на минималната нето плата до износ од околу 11.300 денари месечно. Над овој износ, минималната плата ќе дејствува врз зголемување на невработеноста. Од друга страна, минималната плата не врши значајно дејство врз инфлацијата.

БРИФ ЗА ПОЛИТИКИТЕ бр. 13

Главната препорака од оваа анализа е дека Владата – Министерството за труд и социјална политика – треба да размисли за зголемување на минималната нето плата до нивото од околу 11.300 денари, очекувајќи позитивни ефекти врз намалувањето на невработеноста. Притоа, законски треба да се уреди зголемувањето на ова ниво секоја година, сразмерно со зголемувањето на просечната плата.

Проблем

Поставувањето плата под која работодавецот не смее да го плаќа работникот има за цел да го подобри работничкиот животен стандард и да му помогне да излезе од сиромаштија (Boeri, 2009). Тоа ќе ја зголеми ефикасноста на работниците на ваквите работни позиции, што ќе доведе до подобрување на општата продуктивност (Freeman, 1994). Како резултат, позитивниот ефект од воведувањето на минималната плата ќе доведе до пораст на потрошувачката и намалување на невработеноста.

Но, законската обврска за поставување или зголемување на минималната плата може да го зголеми трошокот на работодавецот и тоа да предизвика тој да укине (дел од) нископлатените работни места. Литературата главно емпириски го верификува овој негативен ефект од минималната плата (Brown et al. 1982): ако минималецот се зголеми за 10%, вработеноста се намалува за 1-3%. Но, некои подоцнежни студии наоѓаат дека ова влијание значително се намалило,

но останало негативно (на пр., Card and Krueger, 1995; Wellington, 1991), како и тоа дека овој ефект е особено голем во земји со нерегулирани или слабо регулирани пазари на труд (Neumark and Wascher, 2004). Алтернативно, работодавеците може да ги зголемат цените на своите производи за да го компензираат негативното влијание на минималната плата врз вработеноста, што може да доведе до инфлација во економијата (Messmore, 1998).

Сликата (146 земји, 1999-2015) покажува минималната плата и невработеноста се инверзно поврзани, но веројатно само до одредено ниво.

Владата на Република Македонија за првпат вовеле минимална плата во 2012 година. Моментално, минималната нето плата изнесува 10.080 денари, со исклучок на индустријата за текстил, кожа и облека, кадешто таа изнесува 9.000 денари.

Може ли да ја зголемиме минималната плата над ова ниво и да добиеме позитивни ефекти?

Овој бриф нуди одговор на ова прашање.

Методологија

Анализата се заснова на едноставна регресија во која невработеноста е функција од логаритмот на бруто домашниот производ, минималната плата како процент од просечната плата и нејзиниот квадрат:

$$unemp_{it} = \alpha_i + \beta_1 mw_{it} + \beta_2 mw_{it}^2 + \beta_3 lgdp_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

Слично, логаритмот од цените е функција од истите променливи, плус логаритмот на девизниот курс во однос на доларот:

$$lcp_{it} = \alpha_i + \beta_1 mw_{it} + \beta_2 mw_{it}^2 + \beta_3 lgdp_{it} + \beta_4 ler_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

Коефициентот β_1 ќе го открие ефектот од минималната плата врз невработеноста и инфлацијата, додека β_2 ќе открие дали тој ефект се менува и ќе овозможи проценка на потенцијална пресвртна точка.

Регресиите се пресметани со панел методот на случајни ефекти, користејќи ја опцијата за стандардни грешки робустни на арбитрарна хетероскедастичност и автокорелација од ред 1.

Податоци

Користиме податоци за 146 земји во временскиот период од 1999 до 2015 година, односно сите земји за кои постојат расположливи податоци за минималната плата. Минималната и просечната плата се добиени од Меѓународната организација на трудот, додека останатите променливи се земени од Светските развојни индикатори на Светската банка.

Резултати

Колоните (1) и (2) од следната табела ги даваат резултатите од регресиите (1) и (2), соодветно. Пораст на БДП од 1% води кон пад на невработеноста од околу 1.5 процентни поени, што е во согласност со предвидувањата на Окуновиот закон. Пораст на БДП од 1% води кон пораст на цените од 0.2%, што е исто така очекуван ефект. Девизниот курс е незначаен.

	Невработеност	Лог. од цените
	(1)	(2)
Минимална плата како % од просекот	-0.106*** (0.036)	-0.0059 (0.009)
Квадрат од минимална плата како % од просекот	0.00104** (0.000)	0.00006 (0.000)
Логаритам од БДП (константни меѓ. долари)	-1.536*** (0.475)	0.234*** (0.048)
Логаритам од девизен курс (национална валута во однос на долар)		0.0462 (0.038)
Константа	50.55*** (12.500)	-1.568 (1.320)

Извор: Пресметки на Finance Think. *, ** и *** означуваат статистичка значајност на 10, 5 и 1% ниво, соодветно. Стандардни грешки дадени во заградата.

Пораст на минималната плата од 10 процентни поени во просечната плата, ја намалува невработеноста за еден проецентен поен, но до одредено ниво. После тоа ниво, порастот на минималната плата влијае врз зголемување на невработеноста (позитивен и значаен коефициент пред квадратот од минималната плата). За да го пресметаме тоа ниво, наоѓаме прв извод и го изедначуваме со нула.

Пораст на минималната плата до 50.9% од просечната плата, ја намалува невработеноста, а потоа ја зголемува.

Минималната плата е статистички незначајна за инфлацијата.

Препораки

Со оглед на моменталното ниво на просечната нето плата од 22.187 денари (јуни 2016), произлегува дека минималната плата во Македонија може да се зголеми до ниво од околу 11.300 денари (50.9% од 22.187 денари), и да има ефект на намалување на невработеноста. Резултатите укажуваат дека минимална плата над 11.300 денари ќе предизвика укинување на дел од нископлатените работни места и пораст на невработеноста.

Анализата препорачува дека моменталното ниво на минимална нето плата може да се зголеми до 11.300 денари.

Внимателност

Анализата се заснова на панел од 146 земји и, оттука и наодите имаат „просечна“ важност, односно не земаат предвид широк сет специфики на одделните земји, променливи низ времето. Дополнително, понапредна анализа треба да испита и други статистички карактеристики на сериите, како што е нивната постојаност. Резултатите прикажани овде треба да се толкуваат со внимателност низ призмата на овие ограничувања.

Finance Think е Институт за економски истражувања и политики.

Нашата Визија

Да поттикнеме економско размислување за подобра благосостојба утре.

Нашата Мисија

Да ја намалиме сиромаштијата, да ги зајакнеме макро-финансиските политики и да ја унапредиме финансиската стабилност преку економски истражувања, советување и препораки за економските политики и поттикнување критичка дебата за економските процеси.

Ул. Фредерик Шопен 1/2,
1000 Скопје

+389 2 6156 168,
www.financethink.mk,
info@financethink.mk

Подготовката на оваа публикација беше овозможена со поддршка од Британска амбасада Скопје, во рамките на проектот FISCAL+: Фискалната транспарентност и одговорност ги подобрува политиките во областите на квалитет на живот, образование и здравств. Мислењата и ставовите наведени во оваа публикација не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската амбасада.

British Embassy
Skopje